

"אין הגלויים מתכנסות אלא בזכות המשניות"

מסכת פסחים

נבחן בעל פה

פרק	בבת א'	משנה												
א		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז						
ב		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח					
ג		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח					
ד		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט				
ה		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י			
ו		א	ב	ג	ד	ה	ו							
ז		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג
ח		א	ב	ג	ד	ה								
ט		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י			
י		א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט				

פסחים

ה ועוד אמר רבי יהודה, שתי חלות של תודה פסולות מנחות על גג האצטבא. כל זמן שמנחות, כל העם אוכלים. נטלה אחת, תולין, לא אוכלין ולא שורפין. נטלו שתיקה התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר, תלין נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש, ושורפין בתחלת שש:

ו רבי חנינא סגן הפהנים אומר, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שננטמא בולד הטמאה עם הבשר שננטמא באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו. הוסיף רבי עקיבא ואמר, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שננטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו:

ז אמר רבי מאיר, מדבריהם למדנו, ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו רבי יוסי, אינה היא המידה. ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. על מה נחלקו, על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר, תשרף זו לעצמה וזו לעצמה. ורבי יהושע אומר, שתיקה באחת:

פרק א

א אור לארבעה עשר, בודקין את הקמץ לאור הנר. כל מקום שאין מקניסין בו קמץ אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות במרתף, מקום שמקניסין בו קמץ. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל המרתף. ובית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

ב אין חוששין שמא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן, מתצר לתצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף:

ג רבי יהודה אומר, בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הבעור. ונחכמים אומרים, לא בדיק אור אור ארבעה עשר, בדיק בארבעה עשר. לא בדיק בארבעה עשר, בדיק בתוך המועד. לא בדיק בתוך המועד, בדיק לאחר המועד. ומה שממשר, נניחנו בצנעא, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו:

ד רבי מאיר אומר, אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ורבי יהודה אומר, אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחלת שש:

פרק ב

לעצמו, אין יוצאין בהן. עשאן למכור בשוק, יוצאין בהן:

ו ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחזרת ובעלשין ובתמקא ובסרחבינא ובמרור. יוצאין בהן בין לחין בין יבשין, אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין. ומצטרפין לכזית. ויוצאין בקלח שלקו, ובדמאי, ובמעשר ראשון שננטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו:

ז אין שורין את המרסן לתרנגולים, אבל חולטין. האשה לא תשרה את המרסן שתוליה ביצה למרחץ, אבל שפה היא בבשרה יבש. לא ילעוס אדם חטין ויניח על מפתו בפסח, מפני שהן מקמיצות:

ח אין נוהגין את הקמח לתוך התרסת או לתוך הסרדל, ואם נמו, יאכל מייד, ורבי מאיר אוסר. אין מבשלין את הפסח, לא במשקין ולא במי פרות, אבל סכין ומטבילין אותו בהן. מי תשמישו של נחתום, ישפכו, מפני שהן מקמיצין:

פרק ג

א אלו עוברין בפסח, פתח הבבלי, ושכר המדי, וחמץ האדומי, וניתום המצרי, וזמן של צבעים, ועמילן של טבחים, וקולן של סופרים. רבי אליעזר אומר, אף תכשיטי נשים. זה

א כל שעה שמתר לאכול, מאכיל לבנהמה לסיה ולעופות, ומזכרו לנכרי, ומתר בהנאתו. עבר זמנו, אסור בהנאתו, ולא יסיק בו תנור וכירים. רבי יהודה אומר, אין בעור חמץ אלא שרפה. וחקמים אומרים, אף מפרר וזורה לרום או מטיל להם:

ב חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח, מתר בהנאה. ושל ישראל, אסור בהנאה. שנאמר (שמות יג) לא יראה לך (שאר):

ג נכרי שהלנה את ישראל על חמצו, אסור הפסח מתר בהנאה. וישראל שהלנה את הנכרי על חמצו, אסור הפסח אסור בהנאה. חמץ שנפלה עליו מפלת, הרי הוא כמבער. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל שאין הפלב יכול לחפש אתריו:

ד האוכל תרומת חמץ בפסח בשוגג, משלם קרן וחמש. במזיד, פטור מתשלומים ומדמי עצים:

ה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחטים, בשעורים, בפסמין ובשיפון ובשבלת שועל. ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון שננטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והפגנים בקלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. סלות תודה ורקיקי גזיר, עשאן

שֶׁהַכְּסִיפּוֹ פָּנָיו כְּאֵדָם שֶׁעֲמָדוֹ
שֶׁעָרוּתָיו:

ו אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחַל לִהְיוֹת בַּשָּׁבֶת,
מִבְּעָרִים אֶת הַכֹּל מִלִּפְנֵי הַשָּׁבֶת, דִּבְרֵי
רַבִּי מֵאִיר. וְנִחְמָדִים אוֹמְרִים, בְּזִמְנָן.
רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּר צְדוּק אוֹמֵר, תְּרוּמָה
מִלִּפְנֵי הַשָּׁבֶת וְחֵלִין בְּזִמְנָן:

ז הַהוֹלֵךְ לִשְׁחוּט אֶת פֶּסַחוֹ, וְלִמּוֹל אֶת
בְּנוֹ, וְלֶאֱכוֹל סְעוּדַת אַרְוִסִין בְּבֵית
חֲמִיו וְנִזְכָּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲמִץ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,
אִם יָכוֹל לַחְזוֹר וּלְבַעַר וְלַחְזוֹר
לְמַצְנָתוֹ, יִחְזוֹר וַיִּבְעַר. וְאִם לֹא,
מִבְּטָלוֹ בְּלִבּוֹ. לְהַצִּיל מִן הַנִּזְכָּרִים, וּמִן
הַנֶּהָר, וּמִן הַלִּסְטִים, וּמִן הַדִּלְקָה, וּמִן
הַמַּפְלָת, יִבְטֹל בְּלִבּוֹ. וְלִשְׁבּוֹת שְׁבִיתַת
הָרְשׁוּת, יִחְזוֹר מִיָּד:

ח וְכֹן מִי שֶׁיֵּצֵא מִירוּשָׁלַיִם וְנִזְכָּר
שֶׁיֵּשׁ בֵּידוֹ בֶּשֶׂר קֹדֶשׁ, אִם עֹבֵר
צוֹפִים, שׁוֹרְפוֹ בְּמִקְוָמוֹ. וְאִם לֹא,
חוֹזֵר וְשׁוֹרְפוֹ לִפְנֵי הַבֵּירָה מִעֲצֵי
הַמַּעֲרָכָה. וְעַד כַּמָּה הֵן חוֹזְרִין, רַבִּי
מֵאִיר אוֹמֵר, זֶה וְזֶה בְּכַבִּיצָה. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶה וְזֶה בְּכַזִּית. וְנִחְמָדִים
אוֹמְרִים, בֶּשֶׂר קֹדֶשׁ בְּכַזִּית, וְחֲמִץ
בְּכַבִּיצָה:

פרק ד

א מְקוֹם שֶׁנִּהְגָּה לַעֲשׂוֹת מִלֻּאָּה
בְּעָרְבֵי פֶסַחִים עַד תְּצוּת, עוֹשִׂין.
מְקוֹם שֶׁנִּהְגָּה לִשְׁלֹא לַעֲשׂוֹת, אֵין
עוֹשִׂין. הַהוֹלֵךְ מִמְּקוֹם שֶׁעוֹשִׂין
לְמְקוֹם שֶׁאֵין עוֹשִׂין, אוֹ מִמְּקוֹם שֶׁאֵין
עוֹשִׂין לְמְקוֹם שֶׁעוֹשִׂין, נוֹתֵנִן עָלָיו

הַכֹּלֶל, כֹּל שֶׁהוּא מִמִּין דָּגָן, הֵרִי זֶה
עוֹבֵר בְּפֶסַח. הֵרִי אֵלּוּ בְּאַנְהֶרָה, וְאֵין
בָּהֶן מָשׁוּם כֶּרֶת:

ב בָּצַק שֶׁבִּסְדָּקֵי עֲרָבָה, אִם יֵשׁ בְּכֹזֶת
בְּמִקְוָם אֶחָד, חֵיב לְבַעַר. וְאִם לֹא,
בְּטֹל בְּמַעוּטוֹ. וְכֹן לַעֲנֹן הַטְּמֵאָה, אִם
מִקְפִּיד עָלָיו, חוֹצֵץ. וְאִם רוֹצֵה
בְּקִיּוּמוֹ, הֵרִי הוּא כְּעֲרָבָה. בָּצַק
הַחֲרָשׁ, אִם יֵשׁ פִּיּוּצָא בּוֹ שֶׁהִתְחַמֵּץ,
הֵרִי זֶה אֶסוּר:

ג פִּיצוּד מִפְּרִישֵׁין חִלָּה בְּטְמֵאָה בְּיוֹם
טוֹב, רַבִּי אֱלֶעָזָר אוֹמֵר, לֹא תִקְרָא
לָהּ שֵׁם, עַד שֶׁתִּאָּפֶּה. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן
בְּתִירָא אוֹמֵר, תִּטִּיל בְּצוֹנָן. אִמֵּר רַבִּי
יְהוֹשֻעַ, לֹא זֶה הוּא חֲמִץ שֶׁמְזַהְרִים
עָלָיו בְּבֹל יִרְאָה וּבְבֹל יִמְצָא, אֲלֵא
מִפְּרִישָׁתָהּ וּמִנִּישָׁתָהּ עַד הָעֶרֶב, וְאִם
הִתְחַמִּיצָה, הִתְחַמִּיצָה:

ד רֶבֶן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שְׁלֹשׁ נָשִׁים
לְשׁוֹת כָּאֶחָת וְאוֹפּוֹת בְּתַנּוּר אֶחָד, זֶה
אֶחָד זֶה. וְנִחְמָדִים אוֹמְרִים, שְׁלֹשׁ נָשִׁים
עוֹסְקוֹת בְּבָצַק, אֶחָת לִשָּׁה וְאֶחָת
עוֹרְכָת וְאֶחָת אוֹפָה. רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר, לֹא כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא כָּל הָעַצִּים,
וְלֹא כָּל הַתַּנּוּרִים שׁוּין. זֶה הַכֹּלֶל,
תַּפַּח, תִּלְטוּשׁ בְּצוֹנָן:

ה שְׁאוּר, יִשְׂרָף, וְהֶאֱכִילוּ פְטוּר.
סְדוּק, יִשְׂרָף, וְהֶאֱכִילוּ חֵיב כֶּרֶת.
אֵיזָהוּ שְׁאוּר, כְּקֶרְנֵי חֲגָבִים. סְדוּק,
שֶׁנִּתְעָרְבוּ סְדָקָיו זֶה כֵּזָה, דִּבְרֵי רַבִּי
יְהוּדָה. וְנִחְמָדִים אוֹמְרִים, זֶה וְזֶה
הֶאֱכִילוּ חֵיב כֶּרֶת. וְאֵיזָהוּ שְׁאוּר, כֹּל

הלילה, בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין עד הגז החמה:

ו רבי מאיר אומר, כל מלאכה שהתחיל בה קדם לארבעה עשר, גומרה בארבעה עשר. אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר, אף על פי שיכול לגמרה. וחקמים אומרים, שלש אמינות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ואלו הן, הסגרים והספרים והכוכבין. רבי יוסי בר יהודה אומר, אף הרצענים:

ז מושבין שובכין לתרגולים בארבעה עשר. ותרנגולת שברחה, מתזרין אותה למקומה. ואם מתה, מושבין אחת תחתיה. גורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדדין. מוליכין ומביאין פלים מבית האמן, אף על פי שאינם לצורך המועד:

ח ששה דברים עשו אנשי יריחו, על שלשה מחו בידם, ועל שלשה לא מחו בידם. ואלו הן שלא מחו בידם, מרביבין דקלים כל היום, וכוזרין את שמע, וקוצרין וגוזזין לפני העמר, ולא מחו בידם. ואלו שמוחו בידם, מתירין גמזיות של הקדש, ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פאה לירק, ומחו בידם חקמים:

ט ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו, ועל שלשה לא הודו לו. גרר עצמות אביו על מטה של חבליים, והודו לו. פתת נחש

חקרי מקום שיצא משם וחקרי מקום שהלך לשם. ואל ישנה אדם, מפני המתלקת:

ב פיוצא בו, המוליד פרות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו, או ממקום שלא כלו למקום שכלו, חיב לבער. רבי יהודה אומר, אומרים לו, צא והבא לך אף אתה:

ג מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים, מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור, אין מוכרין. ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה, עגלים וסנאים שלמים ושבירין. רבי יהודה מתיר בשבירה. בן בתירה מתיר בסוס:

ד מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים, אוכלין. מקום שנהגו שלא לאכול, אין אוכלין. מקום שנהגו להדליק את הגר בלילי יום הכפורים, מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק, אין מדליקין. ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלים, ועל גבי החולים:

ה מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב, עושין. מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אין עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם. וחקמים אומרים, ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובבבל לא היו עושין כל עקר.

בארבעה עשר, לשמו חֵיב, וְשֵׁלָא לשמו פטור. וְשֵׁאָר כָּל הַנִּבְחִים, בֵּין לשָׁמֶן וּבֵין שֵׁלָא לשָׁמֶן, פְּטוּר. ובמועד, לשמו פטור, וְשֵׁלָא לשמו חֵיב, וְשֵׁאָר כָּל הַנִּבְחִים, בֵּין לשָׁמֶן וּבֵין שֵׁלָא לשָׁמֶן, חֵיב, חוץ מן החטאת וְשִׁחָטָה שֵׁלָא לשָׁמֶן:

ה הַפֶּסַח נֶשְׁחָט בְּשִׁלֵּשׁ כֶּתוּת, שְׁנָאֶמַר (שמות יב) וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קֹהֵל עַדַּת יִשְׂרָאֵל, קֹהֵל וְעַדָּה וְיִשְׂרָאֵל. נִכְנָסָה כַּת הָרִאשׁוֹנָה, נִתְמַלֵּאת הָעֶזְרָה, נִעְלוּ דִּלְתוֹת הָעֶזְרָה. תִּקְעוּ וְהִרְיעוּ וְתִקְעוּ. הַכֹּהֲנִים עוֹמְדִים שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, וּבִידֵיהֶם בְּזִיכֵי כֶסֶף וּבְזִיכֵי זָהָב. שׁוֹרָה שְׁכֵלָה כֶסֶף כֶסֶף, וְשׁוֹרָה שְׁכֵלָה זָהָב זָהָב. לֹא הָיוּ מְעוֹרְבִין. וְלֹא הָיוּ לְבָזִיכֵין שׁוֹלִים, שְׁמָא יִנְיָחוּם וְיִקְרַשׁ הַדָּם:

ו שָׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִבֵּל הַכֹּהֵן, נוֹתְנוֹ לְחִבְרוֹ וְחִבְרוֹ לְחִבְרוֹ, וּמִקִּבֵּל אֶת הַמֶּלֶא וּמִחֲזִיר אֶת הָרִיקָן. כֹּהֵן הַקְּרוֹב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ זוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיָּסוֹד:

ז יָצְתָה כַּת רִאשׁוֹנָה וְנִכְנָסָה כַּת שְׁנִיָּה. יָצְתָה שְׁנִיָּה, נִכְנָסָה שְׁלִישִׁית. כְּמַעֲשֵׂה הָרִאשׁוֹנָה כֹּךְ מַעֲשֵׂה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית. קָרְאוּ אֶת הַהֵלֵל. אִם גָּמְרוּ שְׁנוֹ, וְאִם שְׁנוֹ שָׁלְשׁוּ, אִף עַל פִּי שֵׁלָא שָׁלְשׁוּ מִימֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִימֵיהֶם שָׁל כַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעַ לְאַהֲבָתִי כִּי יִשְׁמַע ה', מִפְּנֵי שְׁעִמָּה מַעֲטִין:

הַנִּחֲשֶׁת, וְהוֹדוּ לוֹ. גָּנְזוּ סֶפֶר רַפּוּאוֹת, וְהוֹדוּ לוֹ. עַל שְׁלִשָּׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ, קִצְץ דִּלְתוֹת שֶׁל הֵיכַל וְשִׁגְרָן לְמַלְךְ אֲשׁוּר, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סֵתֵם מִי גִיחֹן הָעֲלִיוֹן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. עֶבֶר נִיסָן בְּנִיסָן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ:

פרק ה

א תָּמִיד נֶשְׁחָט בְּשִׁמוֹנָה וּמִחֲצָה וְקָרַב בְּתַשַּׁע וּמִחֲצָה. בְּעֶרְבֵי פְסָחִים נֶשְׁחָט בְּשִׁבְעֵי וּמִחֲצָה וְקָרַב בְּשִׁמוֹנָה וּמִחֲצָה, בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשְּׁבֵת. חֹל עֶרֶב פֶּסַח לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שְׁבֵת, נֶשְׁחָט בְּשֵׁשׁ וּמִחֲצָה וְקָרַב בְּשִׁבְעֵי וּמִחֲצָה, וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו:

ב הַפֶּסַח שֶׁשָּׁחֲטוּ שֵׁלָא לשָׁמֶן, וְקִבֵּל וְהִלָּךְ וְזָרַק שֵׁלָא לשָׁמֶן, אוֹ לשָׁמֶן וְשֵׁלָא לשָׁמֶן, אוֹ שֵׁלָא לשָׁמֶן וְלֶשֶׁם פְּסוּל. כִּיצַד לשָׁמֶן וְשֵׁלָא לשָׁמֶן, לשֵׁם פֶּסַח וּלְשֵׁם שְׁלָמִים. שֵׁלָא לשָׁמֶן וְלֶשֶׁם שְׁלָמִים וּלְשֵׁם פֶּסַח:

ג שָׁחֲטוּ שֵׁלָא לְאוֹכְלָיו וְשֵׁלָא לְמִנּוּיָיו, לְעֹרְלִים וּלְטֻמְאִים, פְּסוּל. לְאוֹכְלָיו וְשֵׁלָא לְאוֹכְלָיו, לְמִנּוּיָיו וְשֵׁלָא לְמִנּוּיָיו, לְמֹולִים וּלְעֹרְלִים, לְטֻמְאִים וּלְטֹהוּרִים, כָּשֵׁר. שָׁחֲטוּ קֹדֶם חֲצוֹת, פְּסוּל, מִשּׁוּם שְׁנָאֶמַר (שמות יב) בֵּין הָעֶרְבִים. שָׁחֲטוּ קֹדֶם לְתַמִּיד, כָּשֵׁר, וּבִלְבַד שִׁיָּהָא אַחַד מְמַרְס בְּדָמוֹ, עַד שִׁיִּזְרַק דָּם הַתַּמִּיד. וְאִם גִּזְרַק, כָּשֵׁר:

ד הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הַחֲמִץ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִף הַתַּמִּיד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הַפֶּסַח

ח כמעשהו בחל כף מעשהו בשבת, אלא שהפסחים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים. רבי יהודה אומר, כוס היה ממלא מדם הסעודות, נרקו וריקה אחת על גבי המזבח, ולא הודו לו חכמים:

ט כיצד תולין ומפשיטין, אנקליות של ברזל היו קבועים בפתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין. וכל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט, מקלות דקים חלקים היו שם, ומניח על פתפו ועל כתף חברו, ותולה ומפשיט. רבי אליעזר אומר, ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על פתפו, ותולה ומפשיט:

י קרעו והוציא אומרי, נתנו במגיס והקטירן על גבי המזבח. יצתה כת ראשונה וישבה לה ביהר הבית, שניה בחיל, והשלישית במקומה עומדת. חשקה, יצאו וצלו את פסחיהן:

פרק ו

א אלו דברים בפסח דוחין את השבת, שחיטתו וזריקת דמו ומחוי קרביו והקטר חלביו, אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת. הרפכתו והקבאתו מחוץ לתחום, נחמיכת גבלתו, אין דוחין את השבת. רבי אליעזר אומר, דוחין:

ב אמר רבי אליעזר, והלל דין הוא, מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת, אלו שהן משום

שבות לא ידחו את השבת. אמר לו רבי יהושע, יום טוב יוכיח, שהתירו בו משום מלאכה, ואסרו בו משום שבות. אמר לו רבי אליעזר, מה זה, יהושע, מה ראית רשות למצוה. השיב רבי עקיבא ואמר, הנאה תוכיח, שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת. אף אתה אל תתמה על אלו, שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות, לא ידחו את השבת. אמר לו רבי אליעזר, ועליה אני דן, ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת. הנאה שהיא משום שבות, אינו דין שדוחה את השבת. אמר לו רבי עקיבא, או חלופי, מה אם הנאה שהיא משום שבות, אינה דוחה את השבת. שחיטה שהיא משום מלאכה, אינו דין שלא תדחה את השבת. אמר לו רבי אליעזר, עקיבא, עקרת מה שכתוב בתורה, (בין הערבים), במועדו (במדבר ט) בין בחל בין בשבת. אמר לו, רבי, הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה. פלל אמר רבי עקיבא, כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת, אינה דוחה את השבת. שחיטה שאי אפשר לעשותה מערב שבת, דוחה את השבת:

ג אימתי מביא חגיגה עמו, בזמן שהוא בא בחל בסעודה ובמעט. ובזמן שהוא בא בשבת במרבה ובטמאה, אין מביאין עמו חגיגה:

פרק ז

א כיצד צולין את הפסח, מביאין שפוד של רמון, תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו, ונותן את כרעיו ואת בגיו מעיו לתוכו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, כמין בשול הוא זה, אלא תולין חוצה לו:

ב אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האסקלא. אמר רבי צדוק, מעשה ברכן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסקלא. נגע בחרסו של תנור, יקלוף את מקומו. נטף מרטבו על החרס וחזר עליו, יטול את מקומו. נטף מרטבו על הסלת, יקמוץ את מקומו:

ג סכו בשמן תרומה, אם חבורת פהנים, יאכלו. אם ישאל, אם סי הוא, ידיחנו. ואם צלי הוא, יקלוף את החיצון. סכו בשמן של מעשר שני, לא יעשנו דמים על בני חבורה, שאין פודין מעשר שני בירושלים:

ד חמשה דברים באין בטמאה ואין נאכלין בטמאה, העמר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי צבור, ושעירי ראשי חודשים. הפסח שבא בטמאה, נאכל בטמאה, שלא בא מתחתו אלא לאכילה:

ה נטמא הבשר והחלב קים, אינו זורק את הדם. נטמא החלב והבשר קים, זורק את הדם. ובמקדשין אינו

ד חגיגה היתה באה מן הצאן, מן הבקר, מן הפכשים ומן העזים, מן הנזרים ומן הנזבות. ונאכלת לשני ימים ולילה אחד:

ה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת, חייב עליו חטאת. ושאך כל הנזבים ששחטן לשם פסח, אם אינו ראויין, חייב. ואם ראויין הן, רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר. אמר רבי אליעזר, מה אם הפסח שהוא מתר לשמו, כששנה את שמו, חייב. ונזבים שהן אסורין לשמן, כששנה את שמן, אינו דין שיהא חייב. אמר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת בפסח ששנהו לדבר אסור, תאמר בנזבים ששנו לדבר המתיר. אמר לו רבי אליעזר, אמורי צבור יוכיחו, שהן מתירין לשמן, והשוחט לשמן, חייב. אמר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת באמורי צבור שיש להן קצבה, תאמר בפסח שאין לו קצבה. רבי מאיר אומר, אף השוחט לשם אמורי צבור, פטור:

ו שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערליו ולטמאיו, חייב. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולין ולערליו, לטהורים ולטמאים, פטור. שחטו ונמצא בעל מום, חייב. שחטו ונמצא טרפה בסתר, פטור. שחטו ונודע שמשכו הבעלים את דם, או שמתו או שנטמאו, פטור, מפני ששחט ברשות:

יא כל הנאכל בשור הגדול, יאכל בגדי הרה, וראשי כנפים והסחוסים. השובר את העצם בפסח הטהור, הרי זה לוקה ארבעים. אכל המותר בטהור והשובר בטמא, אינו לוקה את הארבעים:

יב אבר שיצא מקצתו, חותך עד שמגיע לעצם, וקולף עד שמגיע לפרק, וחותר. ובמקדשין קוצץ בקופיץ, שאין בו משום שביירת העצם. מן האגף ולפנים כלפנים, מן האגף ולחוץ כלחוץ. הסלונות, ועובי החומה, כלפנים:

יג שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד, אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, והמחם באמצע. וכשהשמש עומד למזג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל. והפלה, הופכת פניה ואוכלת:

פרק ח

א האשה בזמן שהיא בבית בעלה, שחט עליה בעלה ושחט עליה אביה, תאכל משל בעלה. הלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה, שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה, תאכל במקום שהיא רוצה. תום ששחטו עליו אפטרופסים, יאכל במקום שהוא רוצה. עבד של שני שתפין לא יאכל משל שניהן. מי שחציו עבד וסחציו בן חורין, לא יאכל משל רבו:

כו, אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קנים, זורק את הדם:

ו נטמא הקהל או רבו, או שהיו הפהגים טמאים והקהל טהורים, יעשה בטמאה. נטמא מעוט הקהל, הטהורין עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני:

ז הפסח שנגרק דמו, ואחר כך נודע שהוא טמא, הציץ מרצה. נטמא הגוף, אין הציץ מרצה, מפני שאמר, הנזיר ועושה פסח, הציץ מרצה על טמאת הדם, ואין הציץ מרצה על טמאת הגוף. נטמא טמאת הטהום, הציץ מרצה:

ח נטמא שלם או רבו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערקה. נטמא מעוטו, והנותר, שורפין אותו בסדרותיהן או על גבותיהן מעצי עצמן. הציקנין שורפין אותו לפני הבירה בשביל להנות מעצי המערקה:

ט הפסח שיצא או שנטמא, ישרף מיד. נטמאו הבעלים או שמתו, תעבר צורתו וישרף בששה עשר. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף זה ישרף מיד, לפי שאין לו אוכלין:

י העצמות, והגידיו, והנותר, ישרפו בששה עשר. חל ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר, לפי שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב:

ו שוחטין עליהן בפני עצמן, שמה
גביאן את הפסח לידי פסול. לפיכך
אם ארע בהן פסול, פטורין מלעשות
פסח שני, חוץ מן המפסח בגל שהוא
טמא מתחלתו:

ז אין שוחטין את הפסח על היחיד,
דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר.
אפלו חבורה של מאה שאין יכולין
לאכול כזית, אין שוחטין עליהן. ואין
עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים:

ח אונו טובל ואוכל את פסחו לערב,
אבל לא בקדשים. השומע על מותו,
והמלקט לו עצמות, טובל ואוכל
בקדשים. גר שנתגר בערב פסח,
בית שמאי אומרים, טובל ואוכל את
פסחו לערב. ובית הלל אומרים,
הפורש מן הערלה כפורש מן הקרב:

פרק ט

א מי שהיה טמא או בדרך רחוקה
ולא עשה את הראשון, יעשה את
השני. שגג או נאנס ולא עשה את
הראשון, יעשה את השני. אם כן,
למה נאמר טמא או שהיה בדרך
רחוקה, שאלו פטורין מן ההפטר,
ואלו חייבין בהפטר:

ב איזו היא דרך רחוקה, מן
המודיעים ולחוצ, וכמדתה לכל רוח,
דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר,
מאסקפת העזרה ולחוצ. אומר רבי
יוסי, לפיכך נקוד על ה' לומר, לא
מפני שרחוקה נדא, אלא מאסקפת
העזרה ולחוצ:

ב האומר לעבדו, צא ושחוט עלי את
הפסח, שחט גדי, יאכל. שחט טלה,
יאכל. שחט גדי וטלה, יאכל מן
הראשון. שכח מה אמר לו רבו, כיצד
יעשה, ישחוט טלה וגדי ויאמר, אם
גדי אמר לי רבי, גדי שלו וטלה שלי.
ואם טלה אמר לי רבי הטלה שלו
וגדי שלי. שכח רבו מה אמר לו,
שניהם יצאו לבית השרפה, ופטורין
מלעשות פסח שני:

ג האומר לבניו, הריני שוחט את
הפסח על מי שיעלה מכאן ראשון
לירושלים, פיון שהקנים הראשון
ראשו ורבו, וזה בתקוה ומזכה את
אחיו עמו. לעולם נמנין עליו עד
שיהא בו כזית לכל אחד ואחד. נמנין
ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחוט.
רבי שמעון אומר, עד שיזרוק עליו
את הדם:

ד הממנה עמו אחרים בתקוה, רשאין
בני חבורה למן לו את שלו, והוא
אוכל משלו, והן אוכלין משלהן:

ה ובשרא שתי ראיות, שוחטין
עליו בשביעי. ראה שלש, שוחטין
עליו בשמיני שלו. שומרת יום כנגד
יום, שוחטין עליה בשני שלה. ראתה
שני ימים, שוחטין עליה בשלישי.
והזבה שוחטין עליה בשמיני:

ו האונן, והמפסח את הגל, וכן מי
שהבטיחוהו להוציא מביית האסורים,
והחולה והזקן שהן יכולין לאכול
כזית, שוחטין עליהן. על פלו אין

שֶׁבֶּהֶן מִמֵּין זֶה, וַיִּפְסֵיד הַמּוֹתֵר מִבֵּיתוֹ. נִתְעַרֵב בְּכֹחוֹת, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אִם תְּבוֹרֵת כֹּהֲנִים, יֵאָכְלוּ:

ט חֲבוּרָה שֶׁאֵבֵד פֶּסַחָהּ, וְאִמְרָה לְאַחַד, צָא וּבִקֵּשׁ וּשְׁחוּט עֲלֵינוּ, וְהִלֵּךְ וּמִצָּא וְשִׁחַט, וְהֵם לִקְחוּ וְשִׁחְטוּ, אִם שָׁלוּ נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, הוּא אוֹכֵל מִשְׁלוֹ, וְהֵם אוֹכְלִים עִמּוֹ מִשְׁלוֹ, וְאִם שָׁלְקָהוּ נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, הֵם אוֹכְלִין מִשְׁלָקָהוּ, וְהוּא אוֹכֵל מִשְׁלוֹ. וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ אֵיזָה מִקֵּן נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, אוֹ שִׁשְׁחַטוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַד, הוּא אוֹכֵל מִשְׁלוֹ, וְהֵם אֵינָם אוֹכְלִים עִמּוֹ, וְשָׁלְקָהוּ יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה, וּפְטוּרִין מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי. אָמַר לָקֵן, אִם אֶחָדִי, צָאוּ וְשִׁחְטוּ עָלֶי. הִלֵּךְ וּמִצָּא וְשִׁחַט, וְהוּא לִקְחוּ וְשִׁחְטוּ. אִם שָׁלְקָהוּ נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, הוּא אוֹכֵל מִשְׁלָקָהוּ, וְהוּא אוֹכֵל עִמָּהּ. וְאִם שָׁלוּ נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, הוּא אוֹכֵל מִשְׁלוֹ, וְהוּא אוֹכְלִין מִשְׁלָקָהוּ. וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ אֵיזָה מִקֵּן נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, אוֹ שִׁשְׁחַטוּ שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד, הוּא אוֹכֵל מִשְׁלָקָהוּ, וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהּ, וְשָׁלוּ יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה, וּפְטוּר מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי. אָמַר לָקֵן וְאָמְרוּ לוֹ, אוֹכְלִין כֻּלָּם מִן הָרֹאשׁוֹן. וְאִם אֵין יָדוּעַ אֵיזָה מִקֵּן נִשְׁחַט רֹאשׁוֹן, שְׁנֵיהֶן יוֹצְאִין לְבֵית הַשְּׂרָפָה. לֹא אָמַר לָקֵן וְלֹא אָמְרוּ לוֹ, אֵינָן אֶחָדִין זֶה לָזֶה:

י שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ פֶּסְחֵיהֶן, אֵלּוּ מוֹשְׁכִין לָקֵן אֶחָד וְאֵלּוּ מוֹשְׁכִין לָקֵן אֶחָד, אֶחָד מֵאֵלּוּ בָּא לוֹ אֶצֶל אֵלּוּ, וְאֶחָד מֵאֵלּוּ בָּא לוֹ אֶצֶל אֵלּוּ, וְכָךְ הֵם

ג מֵה בֵּין פֶּסַח רֹאשׁוֹן לְשֵׁנִי, הָרֹאשׁוֹן אֲסוּר בְּכָל יִרְאָה וּבִלְ יִמְצָא, וְהַשֵּׁנִי, מִצָּה וְחִמְצַי עִמּוֹ בְּבֵית. הָרֹאשׁוֹן טָעוֹן הִלֵּל בְּאִכְלָתוֹ, וְהַשֵּׁנִי אֵינוֹ טָעוֹן הִלֵּל בְּאִכְלָתוֹ. זֶה וְזֶה טָעוֹן הִלֵּל בְּעִשְׂתָּן, וְנֶאֱכָלִין צָלִי עַל מִצּוֹת וּמְרוּרִים, וְדוּחִין אֶת הַשֵּׁבֶת:

ד הַפֶּסַח שֶׁבֶא בְּטִמְאַהּ, לֹא יֵאָכְלוּ מִמֶּנּוּ זָבִין וְזִבּוֹת גְּדוֹת וְיוֹלָדוֹת. וְאִם אָכְלוּ, פְּטוּרִים מִכִּרְתּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר אֶף עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ:

ה מֵה בֵּין פֶּסַח מִצְרַיִם לְפֶסַח דּוֹרוֹת, פֶּסַח מִצְרַיִם מִקְחוּ מִבְּעֶשֶׂוֹר, וְטָעוֹן הִנָּא בְּאֶגְדַּת אֲזוּב עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי מְזוּזוֹת, וְנֶאֱכָל בַּחפֻּזוֹן בְּלִילָה אֶחָד, וּפֶסַח דּוֹרוֹת נוֹהֵג כָּל שְׁבָעָה:

ו אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ, שְׁמַעְתִּי שֶׁתְּמוֹרֵת הַפֶּסַח קִרְבָּה, וְתְמוֹרֵת הַפֶּסַח אֵינָה קִרְבָּה, וְאֵין לִי לִפְרֹשׁ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲנִי אֶפְרֹשׁ. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא קֹדֶם שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וַיִּמְכֵּר, וַיִּשָּׂח בְּדַמְיוֹ שְׁלֵמִים, וְכֵן תְּמוֹרָתוֹ. אַחֵר שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, קִרְבַּ שְׁלֵמִים, וְכֵן תְּמוֹרָתוֹ:

ז הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְפִסְחוֹ אוֹ זָכַר כֵּן שְׁתֵּי שָׁנִים, יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וַיִּמְכֵּר, וַיִּפְלוּ דָמָיו לְנִדְבָה. הַמִּפְרִישׁ פִּסְחוֹ נֵמֵת, לֹא יִבְאֲנוּ כִּנּוֹ אַחֲרָיו לְשֵׁם פֶּסַח, אֲלֵא לְשֵׁם שְׁלֵמִים:

ח הַפֶּסַח שֶׁנִּתְעַרֵב בְּזָבָחִים, כֻּלּוֹ יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוֹ, וַיִּמְכְּרוּ, וַיִּבְיֵא בְּדַמֵּי הַיָּפָה שֶׁבֶהֶן מִמֵּין זֶה, וּבְדַמֵּי הַיָּפָה

אליעזר ברבי צדוק אומר, מצנה. ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח:

ד מזגו לו כוס שני, וקאן הבן שואל אביו. ואם אין דעת בבן, אביו מלמדו, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כלו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור. שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי, שלוק, ומבשל, הלילה הזה כלו צלי. שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים. ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אובד אבי, עד שיגמור כל הפרשה כלה:

ה רבן גמליאל היה אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, נא לו הן, פסח, מצה, ומרור. פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים. מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים. מרור, על שום שמררו המצרים את בני אבותינו במצרים. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר (שמות יג), והגדת לבנך ביום ההוא שהוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לפיכך אנו חייבין להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה, ולקלס, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל

אומרים, אם שלנו הוא הפסח הזה, ידיד משוכות משלך ונמנית על שלנו, ואם שלך הוא הפסח הזה, ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך. וכן חמש חבירות של חמשה חמשה, ושל עשרה עשרה, מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה, וכן הם אומרים:

יא שנים שנתערבו פסחיהם, זה מושך לו אחד, וזה מושך לו אחד, וזה ממנה עמו אחד מן השוק, וזה ממנה עמו אחד מן השוק, זה בא אצל זה, וזה בא אצל זה, וכן הם אומרים, אם שלי הוא פסח זה, ידיד משוכות משלך ונמנית על שלי. ואם שלך הוא פסח זה, ידי משוכות משלי ונמניתי על שלך:

פרק י

א ערבי פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. ואפלו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב. ולא יפתחו לו מארבעה כוסות של יין, ואפלו מן התמחוי:

ב מזגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים, מברך על היום, ואחר כך מברך על היין. ובית הלל אומרים, מברך על היין, ואחר כך מברך על היום:

ג הביאו לפניו, מטבל בתורת, עד שמגיע לפרפרת הפת. הביאו לפניו מצה ותרומת תרומת ושני תבשילין, אף על פי שאין תרומת מצה. רבי

הנָּסִים הָאֵלֶּה, הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבֹדֹת
לְחֵירוֹת, מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם
טוֹב, וּמֵאֶפְלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד
לְגָאֻלָּה. וְנֹאמַר לְפָנָיו, הִלְלוּהָ:

ו עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים, עַד אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה. וּבֵית
הֵלֵל אוֹמְרִים, עַד חֲלָמִישׁ לְמַעְיָנוּ
מָיִם. וְחֹתֶם בְּגָאֻלָּה. רַבִּי טַרְפוֹן
אוֹמֵר, אֲשֶׁר גָּאֻלָּנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם, וְלֹא הָיָה חֹתֶם. רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר, כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וְנֹאֲלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ
יִגְיַעֲנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים
הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשִׁלּוֹם, שְׁמַחִים
בְּכַנָּן עִירָה וְשָׂשִׁים בַּעֲבוֹדָתָהּ, וְנֹאכֵל
שֶׁם מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפִּסְחִים כו', עַד
בְּרוּךְ אַתָּה ה', גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:

ז מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי, מְבָרֵךְ עַל
מִזְוָנוֹ. רַבִּיעִי, גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהֵלֵל,
וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַּת הַשִּׁיר. בֵּין הַכּוֹסוֹת
הֵלֵלוּ, אִם רוֹצֶה לְשִׁתּוֹת, יִשְׁתֶּה. בֵּין
שְׁלִישִׁי לְרַבִּיעִי, לֹא יִשְׁתֶּה:

ח אֵין מִפְטִירִין אַחֵר הַפֶּסַח אֶפִיקוֹמָן.
יִשְׁנוּ מִקְצָתוֹ, יֹאכְלוּ. כֵּלָן, לֹא יֹאכְלוּ.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, נִתְנַמְנָמוּ, יֹאכְלוּ.
נִרְדָּמוּ, לֹא יֹאכְלוּ:

ט הַפֶּסַח אַחֵר חֲצוֹת, מְטַמֵּא אֶת
הַיָּדִים. הַפְּגוּל וְהַנוֹתֵר, מְטַמְּאִין אֶת
הַיָּדִים. בֶּרֶךְ בִּרְכַּת הַפֶּסַח פֶּטֶר אֶת
שֶׁל זֶבַח. בֶּרֶךְ אֶת שֶׁל זֶבַח, לֹא פֶטֶר
אֶת שֶׁל פֶּסַח, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא זֶה פּוֹטֵרֶת זֶה,
וְלֹא זֶה פּוֹטֵרֶת זֶה: